

Roh Pečnianskej nevyrieši ani zavedenie PAAS

Začiatkom jesene sa spustí mestský parkovací systém na Dvoroch 5 a 6 a Šustekovej, vrátane celej časti okolo polikliniky.

strana 4

Futbalisti majú problém

Športová hala v areáli školy na Pankúchovej sa stavať bude, hoci zatiaľ stále nie je jasné, na akom mieste.

strana 8

Prečo v Petržalke nemáme fontány?

„Najväčšia mestská časť mala smolu. Ružinov, ktorý voláme aj štvrtou fontán, bol už takmer dokončený, keď sa Petržalka len začínala stavať,“ hovorí architekt Martin Zaiček.

strana 12

Študenti vytvorili virtuálnu „vizitkárňu“

To už 17-roční stredoškólcovia zo SPŠE Hálova robia biznis a zarábajú peniaze?

strana 14

80.roky

2019

50 rokov novej Petržalky

V marci 1973 bolo schválené územné rozhodnutie a 2. apríla 1973 sa začalo s výstavbou nového sídliska. Oslovili sme Petržalčanov, ktorí tento rok oslavujú polstoročnicu a vďaka spomienkam sme sa spoločne vrátili v čase. Do krásneho detstva, hoci sa odohrávalo „na paneloch a rúrach“.

Patrím k nim. K deťom, ktoré sa koncom sedemdesiatych rokov sťahovali s rodičmi na holé sídlisko, ktorému vládli len panely, ani chodníky ešte neboli. Mala som 5 rokov, sťahovanie si nepamätám. Ale to, ako sme sa neskôr celý deň hrávali v našom 'účku', už áno. Celý deň sami s kamarátmi na dvore, domov sme vždy zbehli len pre masťný chlieb a napíť sa. Vybíjaná a skákanie cez gumu do nemoty, rozprávanie hrôzostrašných historiek „na rúrach“.

A keď otec večer zapískal z lodžie, - lodžia je to, Ingrid, lodžia, žiadny balkón, hovorieval - vedeli sme, že treba bežať domov. Sedávali sme na prašiakoch, v blízkom lesíku sme si stavali bunkre a hrali sa na rodi-

ny. Keď napadol sneh, a on napadol, spúšťali sme sa z malého kopca na hrádzi alebo sme si pri škole na mini kopčeku urobili ľadovú dráhu. Keď si dnes spomeniem, ako sme vyliezli na strechu vedľajšieho 12-poschodového paneláku, pretože sa to dalo, - rebrík ani vstup neboli zabezpečené, - a fascinovane pozerali dolu... Vedieť to mama, asi sa zblázni, ale vtedy nás rodičia zďaleka neopatrovali tak ako dnes my svoje deti...

Spomienky Petržalčanov na detstvo nájdete na strane 10-11 ➤

Keď som pred pár rokmi zaregistrovala stránku Bratislava a jej Premeny na Facebooku, bola som očarená ako dokázali spojiť minulosť s prítomnosťou. Ich porovnávacie fotogra-

fie ma vrátili v čase viac ako akékoľvek iné predtým. Niekoľko nám poskytli aj k našmu spomienkovému článku k 50. výročiu novej Petržalky. Veľká vďaka!

Slovo šéfredaktorky

Oživte spomienky
Nová Petržalka bude oslavovať 50 rokov. Chápem, že pamätníci, ktorí zažili tú starú, ešte s rodnými domami a marhuľovými ovocnými sadičkami, moc dôvodov na oslavu nenájdu. Sídlistkové deti zo sedemdesiatych a osemdesiatych rokov, to majú inak.

Detstvo je krásny čas, aj bez spomienkového optimizmu. A môže to byť aj detstvo na rúrach a na paneloch. Minimálne to hovoria spomienky Petržalčanov, ktorí ho zažili. (viac na str. 10) Keď som ich prepisovala, mala som občas až slzy v očiach. A keď som potom kráčala ulicami Petržalky, dávno zabudnuté príbehy znova ožili. Aha, tak v tejto jame sa hrávala Denisa a cez tieto balkóny preliezala Heňa. Spomienky iných vyťahovali z mysle aj moje vlastné, uložené kdesi hlboko. V lesíku, kde Rasťo „lovil“ rosničky, som ja nazbierala mame celú kyticu kvetov medvedieho cesnaku. Z lásky. Nechájala som, prečo nie je nadšená, keď ich po príchode z roboty našla doma vo váze. Byť sme vetrali ešte tri dni... Som presvedčená, že keď si momentky Petržalčanov na prvé roky sídliska prečítate, vyjavia sa vám aj vaše vlastné. Budeme radi, ak sa o ne s nami podelite. Veď, ako lepšie osláviť výročie ako oživením spomienok?

Ingrid Jarunková

MINCE VÝKUP
0902 168 083
www.HORINKA.sk

Napätý rozpočet s minimom investícií

Petržalka bude v tomto roku hospodáriť s rozpočtom v sume 57 208 867 eur. Kým v predchádzajúcich dvoch rokoch bolo na investície na začiatku roka naplánovaných vyše 11 miliónov eur, tento rok je to len 1,5 milióna.

Dôvodom je daňový bonus, rast cien energií, inflácia aj zákonom dané zvyšovanie plátov vo verejnej správe. Bežné výdavky zhltnú z rozpočtu takmer 55 miliónov eur! Navyše bolo na krytie zvýšených bežných výdavkov potrebné zapojiť aj rezervný fond, a to na opravu a obnovu komunikácií (315 500 eur), na plaváreň (211 000 eur) a na obecné byty (606 557 eur), ktoré potrebujeme rekonštruovať najmä pre učiteľov.

Aj kapitálové výdavky sú kryté najmä z rezervného fondu. Najväčšou investíciou tohto roka je výstavba verejnej športovej haly na Pankúchovej. (viac na str. 8). Z 1,5 milióna je na ňu vyčlenených 500-tisíc eur, ďalších 354 000 eur je na dokončenie oválu ZŠ Gessayova, detského ihriska Haanova a nedokončenú športovú infraštruktúru. Bežecká dráha na Turnianskej, ktorá sa mala rekonštruovať

tento rok, v rozpočte zatiaľ nie je.

Mestská časť plánuje investovať

financie aj do nákupu strojov a zariadení, ktorými bude vo vlastnej réžii opravovať komunikácie a udržiavať čistotu. Ide o 199 000 eur na nákup pásového finišera, vibračného valca a rekonštrukciu Lenárdovej a - 100 000 eur na univerzálny stroj Avant, sypač, búracie kladivo, zvráčku a zdvihák. Ďalších

55 000 je určených na projektovú dokumentáciu spojenú s rekonštrukciou bazéna na ZŠ Pankúchova, 76 062 eur na rekonštrukciu pobočky miestnej knižnice na Vavilovovej, 65 000 eur na kamerový systém a výťah v bytovom dome na Medvedovej a 70 000 eur na energetický audit. Na dokončenie už staveb-

Prečo samospráva zrušila jubilejný príspevok?

„Mám 60 rokov a napriek tomu, že pracujem v štátnej sfére, nedostanem ani cent jubilejného príspevku,“ napísala nám učiteľka z petržalskej školy. Pýtali sme sa na miestnom úrade, či sú dôvodom škrtky v rozpočte.

„Petržalka je jedna z mála samospráv, ktorá ponúka zamestnancom miestneho úradu zmluvný vzťah v zmysle zákonníka práce, teda nie „tabuľkové platy,“ vyberáme z odpovede hovorkyňa Márie Halaškovej. „Zamestnanci majú nárok aj na mimoriadnu odmenu za odpracované roky - za 10 odpracovaných rokov vo výške 300 eur a za každých ďalších 5 odpracovaných rokov zvýšenú o 100 eur oproti predchádzajúcej odmene.“

Pokračuje, že vzhľadom na aktuálny výpadok príjmov (pre zvýšený daňový bonus prišla samospráva o cca tri milióny eur ročne); vyššie výdavky (zvyšovanie plátov v škôlkach od januára o 10 a od septembra o ďalších 12 percent ju bude stáť milión eur ročne); škrtky v rozpočte (kapitálové investície medzi ročne poklesli o 11 miliónov eur) a enormné navýšené náklady na energie (niekoľkonásobné faktúry za elektriku a najmä za teplo) musela mestská časť pristúpiť k viacerým úsporným opatreniam aj v oblasti mzdových benefitov.

„Je pravda, že z kolektívnej zmluvy po rokovaní so zástupcami odborov na rok 2023 vypadli niektoré príplatky, medzi nimi aj príspevok pri

dosiahnutí životného jubilea či dochádzkový bonus. Na druhej strane nejde o sumy, ktoré by zásadne ovplyvnili celkové mzdové podmienky zamestnanca,“ tvrdí a dodáva, že priemerný plat zamestnanca v petržalskom školstve pri porovnaní rokov 2018 a 2023 narástol takmer o 60 %, zatiaľ čo priemerný plat petržalského úradníka v rovnakom období o 21 %.

„Ak si máme vybrať medzi prepúšťaním či škrtaním miezd a výkonnostných podmienok - ako sa deje v mnohých iných samosprávach - a zúžením ostatných nenárokových mzdových benefitov, sme presvedčení, že je lepšie siahnuť po zrušení nadštandardných všeobecných podmienok,“ dodáva hovorkyňa. (in)

CITROËN C3
ŽIVOT JE KRAJŠÍ VO FARBÁCH

UŽ OD **101 €** /MESIAC

CITROËN odporúča TOTAL. Obrázok vozidla je ilustračný. Cena platí pre podnikateľov pri úrovni Feel Pack, PureTech 83k S&S s využitím financovania od CITROËN FINANCIAL SERVICES, Mix spotreba a emisie CO₂ podľa normy WLTP: 5,5-5,8 l/100km a 120-124g/km. Viac na www.motorpartner.sk

MOTOR PARTNER, Panónska cesta 22, 851 04 Bratislava-Petržalka

TRIV
BYTY • KANCELÁRIE • TREZORY • KLAVÍRE
SŤAHOVANIE.sk
NÁKLADNÁ DOPRAVA
EXPORTNÉ BALENIE
SKLADOVANIE

0905 616 329
021 6542 2387

ČÍTAJTE NÁS AJ NA WEBE
www.banoviny.sk

ne realizovanej cyklotrasy 13 – Rusovská cesta – Lávka Einsteinova je vyčlenených 40-tisíc eur. Skolaudovaná bude na jar. Poslanci nemali v rozpočte príliš z čoho uberať, „vzali“ však 15-tisíc eur z propagácie mestskej časti, plus 15-tisíc eur pôvodne určených na parkovaciu politiku a „venovali“ ich na obstaranie projektovej dokumentácie pre cyklotrasu.

V tejto oblasti totiž Petržalka príliš nenapreduje. V Interpelácii požiadala poslankyňa Zuzana Kolman Šebestová o informáciu, koľko cyklotrás bolo zrealizovaných Petržalkou za posledné štyri roky. V odpovedi sa spomína práve cyklotrasa 13, s dodatkom, že cyklotrasu 04 prevzal magistrát.

Minulý rok sa mala napríklad zrealizovať cyklotrasa č.19 – Jiráskova – ŽST Petržalka. V materiáli o kontrole plnenia uznesení sa píše, že „referát investičných činností koncom roka 2022 podal žiadosti o stavebné povolenie. Doposiaľ sa však neuskutočnilo písomné hlasovanie vlastníkov BD na Fedinovej ulici, cez ktorú (popod podchod) by mala cyklotrasa prechádzať. Hlasovanie by sa malo uskutočniť v najbližších dňoch. K cyklotrase zatiaľ nebolo dané ani stanovisko magistrátu, nakoľko magistrát práve v tejto oblasti navrhuje určitú pešiu zónu. Sú potrebné ďalšie rokovania s magistrátom“. A čo plánuje Petržalka zrealizovať v oblasti cyklotrás tento rok? „Chceli by sme prepojiť existujúce cyklotrasy, napríklad s označením 26, 27 a 30,“ píše sa v odpovedi poslankyňi.

„Z návrhu rozpočtu na všetky tri roky je zjavné, že pokiaľ sa nezvýši príjem z podielových daní, predovšetkým z dane z príjmov fyzických osôb, alebo mestská časť nenájde iné zdroje príjmov, bude celkový rozpočet veľmi napätý a bude malý priestor na investičné projekty,“ varuje návrh rozpočtu na rok 2023 s výhľadom do roku 2025. (in)

Zbavte sa odpadu

Kde budú pristavené od 12:00 h do 18:00 h kontajnery na nadrozmerný odpad?

DVORY

13.3.2023 – pondelok

Pečnianska 27, Lenardova 2-6, Nobelovo námestie 7-10, Gercenova 3, Gercenova medzi 19 a 31, Röntgenova 8-10, Wolkrova 3/Macharova roh ulíc

15.3.2023 – streda

Černyševského medzi 21 a 23, Vavilovova 2-16, Mánesovo námestie 4A, Vlastenecké námestie 7-8, Pifflova 1-11, Wolkrova 17, Belinského medzi 8 a 10

17.3.2023 – piatok

Hálova 2-4, Ševčenkova 13-19, Ševčenkova 8-10, Fedinova 2-8, Švabinského 16, parkovisko Jiráskova 2-10, Iljušina 6

HÁJE

20.3.2023 – pondelok

Mamateyova 28, M.C. Sklodovskej 37, Mamateyova 16, Medvedovej 15, Pankúchova 1, Bulíkova medzi 15-17, Blagoevova 14-24

22.3.2023 – streda

Šustekova medzi 9-15, Šustekova medzi 25-31, Mlynarovičova 2-12, Mlynarovičova 14-24, Furdekova 10, Haanova 40, Haanova 31-41

24.3.2023 – piatok

Lachova 18, Lachova 7, Nám. hraničiarov 19, Gessayova 10, Hrobákova 13, Osuského 44, Osuského 3

27.3.2023 – pondelok

Osuského 28, Romanova 23-25, Romanova 28, Ambroseho 2-12, Rovniankova medzi 14-16, Rovniankova 18-22, Kutlíkova 7-9

(mh)

ESTD. 2002

Pizza Carla
PUB

Otvorili sme pre Vás novú pobočku

Pizza Carla Pub Ovsište

Najkvalitnejšia pizza v Bratislave

Burgre, steaky, lokálne špeciality

Čapované piva Srijany

Živé prenosy
(Premier League, La liga, Liga majstrov ...)

Otvorené
Utorok - Nedel'a 11:00 - 23:00

Kde nás nájdete
Ovsištské námestie 1, Petržalka

pizzacarla.sk

...viac ako len pizza

Roh Pečnianskej bude problém aj po zavedení PAAS

Verejná diskusia k zavádzaniu PAAS na Dvoroch 5 a 6 a na Šustekovej sa niesla v napätej atmosfére. O konkrétnych zmenách sa takmer nehovorilo a v prospech PAAS, paradoxne, najvecnejšie argumentoval starosta Ján Hrčka, ktorý s ním nemá nič spoločné.

▲ Okrem mestského PAAS, pripravuje svoje parkovacie zóny aj Petržalka. Starosta odhaduje, že do konca roka by mohlo mať zóny 75-80 percent Petržalky, s istotou celé Háje a väčšina Lúk.

Začiatkom februára sa v ZŠ Nobelovo námestie stretli zástupcovia mesta s obyvateľmi, cieľom bolo predstaviť PAAS v ďalšej petržalskej zóne a vypočuť si pripomienky. Pri vstupe ktosi rozdával letáky s petíciami za férové parkovanie a za odvolanie Tatiany Kratochvílovej. Viceprimátorka stretnutie moderovala a viackrát prítomných upozorňovala, aby nevykrikovali a „skúsili sa počúvať“, „zdržali sa neslušných výrazov“, a to už počas úvodného slova splnomocnenca pre parkovanie Petra Hercega.

Veta „regulácia nie je na to, aby sa vyberali poplatky“ zožala všeobecný ironický potlesk, nemiestne výkriky z publika pokračovali, človek sa v jednom momente ani nečudoval, že sa ľudia nehrnú do verejných funkcií. Bolo to

náročné len počúvať. Na druhej strane je fakt, že predstavitelia mesta vedeli dostatočne presvedčivo argumentovať, že PAAS bude v prospech obyvateľov. „Premeľujete modré čiary na biele, budem platiť a aj tak

nebudem mať kde parkovať.“ Znel hlas jedného z nespokojných. Predstavitelia mesta reagovali spokojnosťou na Dvoroch 4. Darmo však budú hovoriť obyvateľom Jungmannovej, že v zóne je každú noc 900 voľných parkovacích miest (pred reguláciou 2823 vozidiel parkujúcich v noci, po regulácii – 1865, pozn. red.), keď s ich nedostatkom na svojej ulici stále bojujú aj pre zle nastavené spolplatnené hodiny (od polnoci do 18h, pozn. red.). Tie sa majú konečne zmeniť. Kedy? Presný termín nepadol.

„A to nezmyselné zjednosmernenie v polovici ulice?“ zaznelo z publika. „Kľudne ju necháme obojsmernú, ale parkovacie miesta vám budú chýbať.“ Argument Petra Hercega ľudí zrovna neuspokojil. Keď do debaty vstúpil starosta Ján Hrčka, ľudia boli ochotnejší počúvať zrejme aj preto, že PAAS neidealizuje. „Sú oblasti na Dvoroch 4, kde PAAS zlepšil parkovanie, ale nevyriešil. Sú zóny, kde sú

ľudia nespokojní a oprávnené nespokojní - Jungmannova, Wolkrova.“ Dodal, že petržalskú parkovaciu politiku zavádzala mestská časť s tým, že nie je proti spolplateniu, ale až vtedy, keď problém s parkovaním budú mať rezidenti vyriešený. (V tomto kontexte bola zaujímavá informácia, že mestská časť nenahlasuje mestskej polícii zle parkujúcich rezidentov, pozn. red.)

„Roh Pečnianskej bude problém aj po zavedení PAAS“, upozornil Hrčka v súvislosti s PAAS na Dvoroch 6. „Tam je 12-poschodový dom, 8 brán, malé množstvo parkovacích miest.“ Toto mali povedať ľudia z magistrátu. Obyvatelia by videli, že majú prehľad o zóne, že vidia problém a budú sa ho snažiť riešiť. Nepovedali, a tak to miestami vyzeralo, že petržalský starosta, zachraňuje ľudí z magistrátu pred nervozitou obecnstva. Hovoril zrozumiteľne, spomínal konkrétne príklady zo zóny, bolo vidno, že má prehľad o svojej mestskej časti. „Som presvedčený, že po zavedení PAAS sa na Dvoroch 5 a 6 zlepšilo parkovanie, ale nevyrieši sa problém

úplne všetkým“, skonštatoval triezvo. Roh Pečnianskej bude musieť parkovať pri Bille, problémy budú mať ďalej aj na časti Nobelovo námestie a Zadunajskej. Obyvateľom slúbil, že 3-4 mesiace po zavedení PAAS sa bude pýtať na ich názor a problémy riešiť. „Niektoré veci sme magistrátu odporúčali pred rokom, vtedy nás nepočúvali, po ročnej skúsenosti sa chystajú

ich upraviť a zmeniť a verím tomu, že rovnakým spôsobom budú postupovať aj ďalej.“ „Koľko fyzických parkovacích miest ste vytvorili pred zavedením PAAS. Nie premalovaním!“ zaznela ďalšia otázka z publika. „Nula!“ dodal obyvateľ. Peter Herceg sa snažil oponovať, že to tak nie je. „Napríklad v Petržalke na Jasovskej ste nemohli parkovať, už môžete, vzniklo

60 parkovacích miest.“ A za ste mali pocit, že situáciu zachraňuje petržalský starosta, ktorý priamo povedal, že nemusíte hneď budovať drahé parkovacie miesta (cca 7-tisíc eur jedno, pozn. red.) keď ich viete získať napríklad odstránením vrakov alebo zaregulovaním zón.

A takto to prebiehalo zhruba dva hodiny... (in)

foto: in

Minimálne zmeny

Dvory 5 a 6, a Šustekova vrátane celej časti okolo polikliniky je ďalšou zónou PAAS aj preto, že po zavedení PAAS na Dvoroch 4 sa sem presunula veľká časť parkujúcich nerezidentov.

„Projekt mení parkovanie, ako ho máte dnes, ale nie zásadne, pretože záznamovanie už bolo realizované mestskou časťou. Modrými čiarami vyznačili parkovacie miesta podľa plánu, ktoré im pripravilo mesto pre túto zónu,“ uviedol Peter Netri z projektového tímu parkovacej politiky magistrátu. Znamená to minimálne, že zjednotia pravidlá s Dvorní 4, takže pani, ktorá ide autom z Dvorov 5 na poštu na Vlastenecké námestie, už nedostane pokutu. Dôležitá je aj informácia, že Petržalka je jedna zóna PAAS, takže akýkoľvek Petržalčan si už dnes môže kúpiť rezidentskú kartu a parkovať na Dvoroch 4 kdekolvek a kedykoľvek. „Na Dvoroch 5 a 6 je aktuálne 2258 legálnych parkovacích miest, po vyznačení zóny ich bude 2429,“ povedal Peter Netri. Načrtol aj zmeny. Na Záporožskej pri zdravotnom

stredisku sa momentálne parkuje šikmo pri plote, mesto navrhol zvýšenie kapacity a doplnenie viacerých miest pre ŤZP, bude tam pozdĺžne státie. Na Kapicovej sa zas otočí jednosmerka, a to z dôvodu bezpečnosti a takisto tam bude možný protismerový pohyb cyklistov. Mesto v zóne doplní cik-cak čiary, ktoré slúžia pre krátkodobé státie, napríklad pre kuriérov, keďže parkovanie na inom ako vyznačenom mieste nebude povolené. Vyhradené parkovacie miesta s výnimkou tých pre ŤZP zaniknú. Pribudne aj 9 parkomatov a pripravuje sa aj možnosť platiť parkovné SMS-kou, hoci podľa prieskumov magistrátu sa 80 percent parkovného uhrádza cez parkovacie aplikácie. Kontroly v zónach sa aktuálne vykonávajú 2-3krát denne, a to každé parkovacie miesto. Mesto avizuje častejšie

kontroly aj vďaka tomu, že sa chystá obstarávať skenovacie autá. Tie by mali ušetriť náklady na kontrolórov.

Projekt PAAS na Dvoroch 5 a 6 by mal v 1. štvrtroku prejsť schválením na dopravnom inšpektoráte. Ak bude v poriadku, na jar by sa malo začať s premalovaním modrých parkovacích miest na biele. Koncom leta, začiatkom jesene, by sa PAAS mohol spustiť. Presný termín mesto ešte nevie, bude ho však avizovať mesiac vopred spustím registrácie.

Podobne ako na Dvoroch 4 rezident, teda osoba s trvalým pobytom, má nárok na rezidentskú kartu v hodnote 39 eur/rok za prvé auto, 150 eur za druhé auto, 500 za tretie. Návštevnícka karta pre rezidenta s autom obsahuje 100 hodín pre návštevy. Cez víkend a doobeda ju vraj nebude nutné použiť, vtedy parkovanie nebude spolplatené. Obyvatelia bez auta budú mať nárok na 150 hodín pre návštevy a aktuálnych 500 hodín pre ŽTP s potrebou osobnej asistencie sa má navýšiť na 750 hodín.

Stále platí, že bonusová karta v hodnote 10 eur umožňuje bezplatné parkovanie vo všetkých regulovaných zónach na 2 hodiny denne. Abonentská karta, ktorá slúži napríklad pre podnikateľov, má hodnotu 1000 eur, ale bude podľa predstaviteľov mesta po novelizácii VZN lacnejšia. (in)

foto: in

Veríme, že sa onedlho práce na električkovej trati zintenzívnia

Hlavné mesto a ministerstvo dopravy podpísali zmluvu o poskytnutí nenávratného finančného príspevku na predĺženie električkovej trate do Petržalky.

Mesto odovzdalo stavenisko zhotoviteľovi 18.11.2021. Zmluvu na čerpanie eurofondov podpísali 2. marca 2023. „Ide o bežný proces, keď sa žiadosti procesujú aj po začatí prác,“ uviedla v tlačovej správe hovorkyňa magistrátu Dagmar Schmucková.

Podpisom zmluvy nastáva čerpanie eurofondov v hodnote 86 miliónov eur. Všetky práce realizované do konca roka 2023 budú financované z Operačného programu Integrovaná infraštruktúra. Na projekt bude využitý systém fázovania. Zvyšné práce, v ktorých bude zhotoviteľ pokračovať v roku 2024,

budú financované z nového programového obdobia.

Financie z eurofondov z tohto programového obdobia, ktoré sa v tomto roku nevyužívajú na Petržalskú električku, môžu byť použité na ďalšie dopravné projekty.

Viacerí teraz očakávame, že práce sa zintenzívnia, hoci nový harmonogram prác ešte nie je známy. Najbližšie práce budú prebiehať v súvislosti s odstraňovaním násypu pôvodnej komunikácie a prestomenia Chorvátskeho ramena na Rusovskej ceste. Pracuje sa na moste pri Pápežskej lúke, kde sa budú práce sústrediť na armovanie a betonáž podpier. Na moste pri Technopole sa začína realizovať hĺbkové zakladanie, ktoré tvoria veľkopriemerové pilóty. V krátkom čase sa tiež začnú práce na stavebnej časti meniarň.

(sch, pn)

Galantéria v Petržalke

Svetové kľbka

V našich nových priestoroch

Námestie hraničiarov 6/B
Bratislava - Petržalka

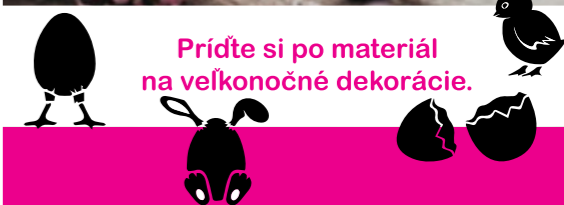
nájdete:

priadze, pomôcky na ručné práce, zipsy,
gombíky, nite, stuh, gummy, atď...

Tvorte s nami aj na Veľkú noc

Príďte si po materiál
na veľkonočné dekorácie.

Námestie hraničiarov 6/B, Bratislava - Petržalka
www.svetoveklobka.sk

G-UNLOCK

Bosákova 7, Petržalka • www.g-unlock.sk • g_unlock_autokluce

VÝROBA-SERVIS-KÓDOVANIE

Autokľúče • Immo čipy • Dialkové ovládače • Bezkontaktné čipy

Autokľúče: 0910 177 111

Kovania • Bezpečnostné vložky • Uzamykacie systémy • Trezory

Neviem sa vynadávať na machové obrazy. „Nie sú živé?“ pýtam sa Pavla Gúbera. Neverím a hľadám na ráme nejaký otvor, do ktorého sa leje voda. „Nie, nepotrebuju údržbu,“ hovorí mi. Dotknem sa machu, je mäkký ako v lese. „Fakt nie sú živé?“ pýtam sa znova. Už sa smeje. „Nie, mach potrebuje vlhkosť lesa, v interiéri by taká živá stena hneď vyschla.“

▲ Predajni dominuje machový obraz Bratislavy. „Nedávno sme jednej pani robili z fotografie podobný obraz Chopku,“ hovorí Pavol Gúber.

Som v malej minimalistickej petržalskej predajni, ktorej dominuje machový obraz Bratislavy, séria hranatých a kruhových obrazov v rôznych veľkostiach, machové hodiny či darčekové štvorlístky. Verte, že všetkých som sa dotkla. K pohľadaniu ten mach priam vyzýva. V prevádzke Mossdesign na terase na Jungmannovej mi prezradili, v čom tkvie tajomstvo zelenej krásy, ktorá nepotrebuje starostlivosť a slnko a voda jej doslova škodia.

Ako pozvánky do lesa

Machové steny sú trend. Určite ste ich už zaznamenali vo viacerých veľkých firmách. Často sa v nich nemá kto starať o živé kvety, umelé sú zas gýč. A machové steny z nejakého nevediteľného dôvodu vzbudzujú pocit, že firma je ekologická. Možno aj preto, že sú ako pozvánka do lesa. Niektoré steny sú také, že máte chuť rovno do nich vstúpiť. Pritom si pri takmer

nulovej údržbe zachovávajú svoju krásu sedem až desať rokov. Len paprade, ak sú do nich zakomponované, sú citlivejšie na čas. „Mach na našich obrazoch a stenách pochádza od overených európskych dodávateľov. Ten ho vypestuje, zakonzervuje v glyceríne a soli, vysuší a celú časť porastu posiela,“ hovorí Pavol Gúber, ktorý je

„Nesmie sa zvlhčovať, ani polievať. Preto obrazy neodporúčame umiestňovať na miesta, kde by mohli prísť do styku s vodou. Ale v kúpeľni byť pokojne môžu. Vlhkosť im nevadí, ani nedostatok svetla.“

vo firme zodpovedný za predaj. „Sol v rastlinách nadržuje vlhkosť z prostredia. Potom je mach mäkký a hebký. Keď klesne vlhkosť, stvrdne. Preto má veľa ľudí pocit, že mach žije.“ „Keby som ho pokropila vodou, keď bude tvrdý?“ napadne mi okamžite. „Poškodíte si obraz,“ reaguje. „Nesmie

Pavol Gúber: Veľa ľudí má pocit, že machové steny žijú

▲ Pavol Gúber (v zrkadle) sa s bratom Jozefom venujú machovým stenám už sedem rokov.

sa zvlhčovať, ani polievať. Preto obrazy neodporúčame umiestňovať na miesta, kde by mohli prísť do styku s vodou. Ale v kúpeľni byť pokojne môžu. Vlhkosť im nevadí, ani nedostatok svetla.“ Slnko by, naopak, spôsobilo, že vyblednú. Pavol Gúber mi ukazuje vzorkovník farieb. Bézové severské lišajníky sa totiž dofarbujú potravinárskymi pigmentmi. Zbadám ružovú a zarazím sa. To niekto chce ružový mach? Nemajú steny práve imitovať zelenú skutočnosť? „By ste sa čudovali. Veľakrát vyrábame farebné logá, ktoré sú súčasťou machovej steny a vtedy to má zmysel,“ reaguje a ukazuje mi príklady na fotkách. Opodstatnosť farieb musí uznať.

Skryté zelené kráľovstvo

Z malej galérie v predajni vojdeme do veľkých vnútorných priestorov, ktoré bývajú očiam klientov skryté. Pritom práve tu sa ukrýva celé zelené kráľovstvo, kde sa mach čistí,

▲ Kto chce ružový mach? Nemajú steny práve imitovať zelenú skutočnosť? Veľakrát však chcú firmy na machovej stene logo vo vlastných farbách.

▲ Marína práve robí machovú mapu sveta. Vyzerá to ako manuálne potešenie, ale vyrezávať ostrovy až také jednoduché nie je.

strihá a ručne osádza do obrazov.

Výrobňa ma v momente očarí. Uprostred rôznych odtieňov zelenej nás tu vítajú vysmiati ľudia - Adam, Maťo, Marína a Mišo, vraj špecialista na kopce, rastliny a konáre. Marína práve robí machovú mapu sveta. Vyzerá to ako manuálne potešenie, ale vyrezávať ostrovy asi až také jednoduché nie je. Vezmem kúsok machu zo škatule. Zospodu vonia ako les. Marína ho oreže, ostrihá a vsadí do obrazu. „Spodok si ostrihám, lebo je tam ešte piesok a zle by sa to lepilo. Výškovo to zas musí sedieť s rámom,“ hovorí mi. Ďalšie grify už neprezradí, ale priznáva, že je skvelý pocit, keď vidí hotové dielo. Osádza totiž len najkvalitnejšie kúsky. Tie, čo vo výrobní nezužitkujú, dávajú deťom do škôlok, aby si aj oni mohli vytvoriť svoje vlastné diela.

Na zemi čakajú na schválenie dva veľké obrazy. Zatiaľ

nedávno pán, ktorý poslal holé steny svojho bytu a požiadal o zelenú dekoráciu. Má byt, do ktorého nesvieti slnko, rastlinám sa v ňom nedarí. „Ale pred Vianocami, kedy je u nás zvyčajne najväčší nápor, som spolupracovala obraz s klientkou priamo tu u nás. Mala jasnú predstavu, aký chce dať synovi pod stromček,“ spomína Lucia. Konečný výtvor bol vraj taký originálny, že očaril aj ľudí na výrobe, ktorí už vyrábali všeličo.

Vyskúšané na vlastných stenách

Pavol Gúber s bratom Jozefom založili Mossdesign pred siedmimi rokmi. „Býval som na Pečnianskej, tam sme začínali, mal som to na skok od bytu,“ hovorí Pavol. Niekoľkokrát zmenili miesto, ale Petržalke zostali verní. „Vyhovuje nám dostupnosť, teraz máme dobrú polohu pri električke. A aj keď sa cez pandémiu uvoľnilo veľa priestorov, ktoré by viac vyhovovali našej výrobe, tu stále benefity prevažujú.“

Jozef Gúber, ktorý má na starosti výrobu a realizáciu, spomína, ako sa od realizovania dizajnových interiérov dostali k machovým stenám a obrazom. „Pavol ich objavil v zahraničí a nadchli nás.

Vtedy to bola na Slovensku novinka. Na začiatku boli ľudia opatrní. Kúpili si len malý obraz, akoby neverili, že vydrží. Čas ich presvedčil. Dnes už vyrábame na mieru aj veľké obrazy za päťtisíc eur. Tým, že sme robili dizajnové interiéry, máme výhodu, že veľké inštalácie, ktoré si žiadajú podsvietenie či zasklenie, vieme celé robiť vo vlastnej réžii.“ Funkčnosť toho, čo predávajú, majú vyskúšanú aj na vlastnej koži, pardón stene. „U mňa doma sme prvé machy v podstate testovali,“ smeje sa Pavol. Doma má obraz z lišajníkov, ktorý prechádza aj poza stenu do „účka“. Stá-

sa mu páči to, čo predáva. Je nadšený a zhovorčivý. Aj vtedy, keď sa ho spýtam na konkurenciu. „Tá je obrovská, veď si taký obraz môže hocikto vyrobiť aj doma,“ reaguje úprimne. „Keď cez pandémiu sedeli ľudia doma, objednali si materiál a skúšali tvoriť. Takže k nám občas zavíta niekto, kto skonštatuje, že si machový obraz vyrobí aj sám. Vždy reagujem, skúste to, možno zistíte, že to nie je také jednoduché.“ A so smiechom dodá, že všetkých vopred upozorní, že servis domácich výrobkov v Mossdesign, bohužiaľ, neposkytujú. (in)

foto: Martin Kleibl

▲ „V našich vnútorných priestoroch nemáme okná, nič by tu neprežilo. Takže aj pre nás sú naše vlastné produkty riešením,“ hovorí Pavol Gúber.

Článok vznikol v spolupráci so stránkou www.kdemaju.sk, ktorá mapuje vyše tisíc prevádzok a služieb v Petržalke.

kde.maju.sk
Petržalka

FÉROVÝ AUTOSERVIS

Panónska cesta 24
85104 Bratislava
Telefón: +421 917 459 966
+421 905 245 000

SERVIS
A OPRAVY
VŠETKÝCH
ZNACIEK

NAŠE SLUŽBY

- Kompletná servisná prehľadka vozidla
  - Kontrola vozidla pred kúpou
  - Príprava a vykonanie STK a emisnej kontroly
- Výmena motorových olejov
  - Pneuservis
  - Test tlmičov a brzd
  - Výmena kvapaliny a chladiacej kvapaliny
- Výmena olejov manuálnych prevodoviek
  - Nastavenie geometrie vozidla
  - Údržba autoklimatizácie
- Diagnostika elektroniky vozidla
- Predaj a výmena akumulátorov
- Mechanické opravy: rozvody, spojky, brzdy,...
- Odborná montáž ťažných zariadení
  - Klampiarske a lakovnicke práce
  - AUTOSKLO – opravy a výmeny

GRAFIKY
A LOKÁLNY DIZAJN
POTEŠTE
SVOJICH BLÍZKYCH
JEDINEČNÝM
DARČEKOM!
VIAC UMENIA NÁJDETE NA:
ARTATTACKSHOP.SK

ZUBNÁ AMBULANCIA
AMBULANCIA
STOMATOCHIRURGIE
A IMPLANTOLÓGIE

oznamuje zmenu pracovnej
doby od 15-21h

OŠETRÍME KAŽDÉHO, KTO NÁM ZAVOLÁ

0905662407

STROMOVÁ16, BA KRAMÁRE

Pol roka nekomfortu futbalistov vyrieši dlhodobý problém ostatných športov

Športová hala v areáli školy na Pankúchovej sa stavať bude, hoci zatiaľ stále nie je jasné, na akom mieste. Rozhodnúť o tom mali noví petržalskí poslanci. Vyriešili to šalamúnsky, definitívny verdikt nechali na starostovi.

Pôvodne mala hala stáť na ploche medzi dvoma školami. Proti tomu vznikla

petícia. Miestni oprávnení argumentovali, že deti zo školy prídu o dvor, na ktorom trávia veľké prestávky a čas v družine. Mestská časť prijala ich výhrady, halu „presunula“ do zadnej časti dvora, na miesto, kde je v súčasnosti na prenajatom pozemku futbalové ihrisko. To sa udialo ešte minulý rok na jeseň. Všetko sa zdalo byť vyriešené, ale odrazu sa ozvali futbalisti. Vraj sú prekvapení. Riešením, ktoré sa tu spomína už niekoľko mesiacov... A tak sa na verejnej diskusii začiatkom februára, pár dní pred hlasovaním za-

stupiteľstva, stretli v jedálni ZŠ Pankúchova dve skupiny - každá lobujúca za iné umiestnenie haly.

Miestni vs futbalisti

Všetci sa zhodli len na tom, že Petržalka športovú halu potrebuje a dotácia 1,2 milióna eura od MIRRI je jedinečná šanca. Petržalské športové kluby získajú konečné zázemie pre súťaž. Tým, že je hala v areáli školy, bola by využitá aj doobeda na rozdiel od iných, ktoré bývajú

◀ Hodiny pre verejnosť na ihrisku sú také „lukratívne“, že ho miestni určite využijú dosyta...

pred obedom prázdne. Deti zo školy, ktoré dnes musia mať veľkú telocvičnú predelenú závesom, aby sa do nej zmestili, by získali priestor troch veľkých telocvičníc.

Mnohí rodičia detí a oby-

vatelia žijúci v okolí chcú halu pri bikrosovej dráhe. Je tam hluk športovísk, dobré parkovanie a to, žeby stála na súčasnom futbalovom ihrisku ich pramálo trápí. Nemajú k nemu citový vzťah, vstup

Samospráva získala čas na výstavbu

Mestská časť podpísala zmluvu s MIRRI 20. decembra. Musela však čakať na schválenie rozpočtu. To sa udialo na miestnom zastupiteľstve 14. februára. Poslanci schválili oba varianty umiestnenia haly a súhlasili, že do haly v hodnote 2, 5 milióna eur investuje mestská časť 500-tisíc eur z rezervného fondu a vezme úver na ďalších 800-tisíc eur. Zároveň odobrili založenie firmy Petržalská výstavba, ktorá vznikla práve kvôli výstavbe haly. Petržalka má totiž už dnes

vlastné stroje, ktoré vedú urobiť napríklad výkopové práce, maliarov, elektrikárov, vodoinštalatérov, murárov, takže mnohé práce bude vedieť zrealizovať sama.

Podmienkou MIRRI bolo, že celá hala musí byť skolaudovaná do 31.12. 2023. „Keďže však samotné MIRRI nestíhalo niektoré lehoty, zmenilo zmluvu. Len časť dotácie 1,2 milióna eura od štátu musí byť minúta do 31. decembra 2023, celá hala môže byť dostavaná do 30.6. 2024,“ uviedol starosta.

na trávu mala verejnosť dodávať zakázaný, aktuálne ho môže využívať dvakrát do týždňa od 14 h do 15 h. Trávnaté ihrisko má totiž svoje limity. Aby spĺňalo normy, môže byť zatažované maximálne 4 hodiny denne.

Futbalisti sa zas pýtajú, prečo staviame športovisko na existujúcom športovisku? Navyše je to jediná trávnatá plocha, ktorá v Petržalke spĺňa podmienky futbalového zväzu. Iná tu nie je. Nevedia, kde by počas výstavby trénovali a hrali zápasy, lebo s ihriskami je problém v celej Bratislave. A keď nebudú mať licencované ihrisko, pre klub to bude mať fatálne následky. Nie lenže sa im skomplikuje fungovanie, môžu prísť o licenciu.

Starosta Ján Hrčka sa na stretnutí postavil za variant B, teda na súčasnej ploche futbalového ihriska. Tvrdil, že ihrisko sa dá otočiť o 90 stupňov, bude už spĺňať parametre aj pre zápasy starších, nielen žiakov ako doteraz. Bude sa kvôli tomu musieť vyrábať deväť strojov, nahradia sa však novými. Priestor medzi školami sa zrevitalizuje, vznikne tartanová dráha a ihrisko s umelou trávou, na ktorú už bude môcť vstúpiť aj verejnosť. Získajú všetci. Tak v čom je problém?

Futbalisti žiadali garancie. Tvrdili, že žiadne nemajú, lebo sa s nimi oficiálne nikto z mestskej časti ne bavil. A tak šli svoj problém riešiť rovno na magistrát. „Mali sme dve oficiálne rokovania so zástupcami FC Petržalka. Ak starosta hovorí, že sa dá niečo otočiť, mala by o tom vedieť aj FC Petržalka. Ak sa to dá riešiť inak, prečo sa to už neroieši?“ vzala si na stretnutí

slovo viceprimátorka Tatiana Kratochvílová. Pýtala sa ako neznalá veci, hoci bola v minulom, a je aj v tomto volebnom období, petržalskou poslankyňou. „Nakoľko to závisí od schválenia rozpočtu? Lebo tá plocha tam je, otáčanie ihriska už mohlo prebiehať, aby nebola prerušená futbalová sezóna, neviem presne tie definície... aby FC Petržalka neprišla o akreditáciu...“

Pritom aj na decembrovom miestnom zastupiteľstve starosta upozorňoval, že neschválenie rozpočtu ovplyvní výstavbu haly. Alebo by viceprimátorka otáčala ihrisko aj bez schváleného rozpočtu a financií na halu? Vtipné bolo aj to, že od starostu žiadala garancie, že FC Petržalka neutrpí ujmu.

Ako by sa to dalo... Vidí: Mesto svojho času dávalo garancie, že električka bude dostavaná do konca roka 2023...

A potom už padali argumenty, s ktorými sa nedalo súhlasiť. Keď zavreli plaváreň na Pankúchovej, klub ORCA sa musel odsťahovať. Riešil to vtedy niekto z poslancov alebo na meste? Nikto predsa nejde zrušiť športovisko! Ak sa nájde iné futbalové ihrisko, hrozba straty licencie zmizne... „Aj na území Petržalky je možné do začiatku výstavby urobiť ihrisko, ktoré bude spĺňať licenčné podmienky, technicky to možné je,“ vyjadril sa starosta. „Pol roka nekomfortu futbalistov vyrieši dlhodobý problém ostatných športových klubov,“ skonštatoval ktosi z publika. A napokon, FC Petržalka neplánuje byť v tomto areáli naveky, ale hala tu bude minimálne 30 rokov. (in)

vizualizácie a foto: MČ Petržalka, in

Bolo to pohodlné, ale budeme si musieť zvyknúť

Ludí bolo aj v posledných otvorených hodinách na pošte na Holíčskej dosť. Väčšina len rezignovane skonštatovala, že pobočka im bude chýbať.

Štátny podnik Slovenská pošta sa k 1. marcu rozhodol zrušiť Poštu 56 na Holíčskej, k 1. februáru skončila aj pobočka na Pečnianskej. Stojím pred pobočkou na Holíčskej v pondelok 27. februára o tretej poobede. Do zatvorenia zostáva osem hodín. Mám pocit, že si tu ľudia doslova podávajú kľučky, napriek tomu ju štátny podnik ruší pre nerentabilitu.

Prvé dve ženy, ktoré oslovím mi povedia, že tu síce majú trvalý pobyt, ale nebyvajú tu, takže ich zatvorenie pobočky netrápi. Tretí pán konštatuje, že má v Bratislave tri byty, je mu vraj jedno, kde

si vyzdvihne zásielku. Ďalšia pani – seniorka, hovorí, že si bola podať športku. Pošta jej vraj bude chýbať, aj keď dôchodok jej chodí na účet, na ktorom má aj trvalé príkazy. „Bolo pohodlné mať pobočku tak blízko, ale zvykneme si. Nič iné nám nezostáva,“ konštatuje.

Podľa dlhoročnej obyvateľky Petržalky Zory Bálintovej všetci miestni seniori takí zruční nie sú. Do redakcie nám napísala, že v okolí ich býva viac, ktorí využívajú poštu na platby, výber dôchodkov, podaj a príjem zásielok. „Mnohí z nich majú zníženú pohybovú schopnosť, žijú sami a odporúčané poštové

pobočky sú pre nich vzdialené. Takmer denne chodím nakupovať do samoobsluhy v blízkosti našej pošty a vidím pred ňou starších spoluobčanov z okolia, rozhorčených aj nešťastných toho, že pobočku zrušili.“

Ďalšia seniorka, ktorú oslovím, si chcela kúpiť známku. Už ich vraj mali zbalené...

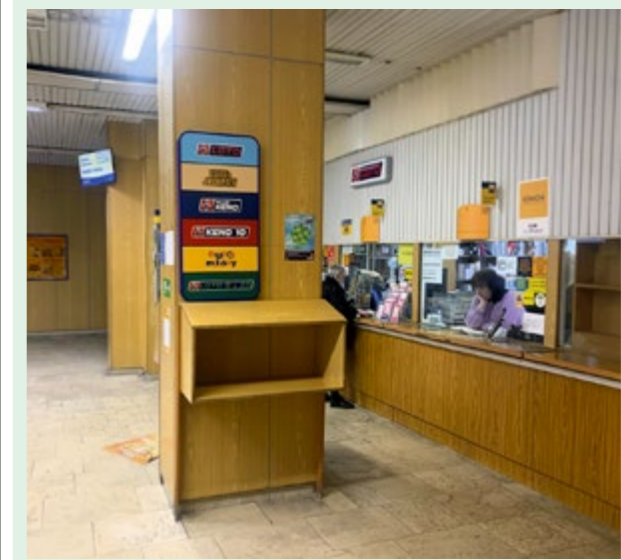
„Aj pred touto pobočkou bývali rady,“ tvrdí mi ďalšia pani. „Desi ma, čo to bude na Jasovskej.“

„Poštu používam často, odmietam robiť platby cez internet. Samozrejme, že bude chýbať, ani neviem, kde je ďalšia najbližšia,“ hovorí mi pán v strednom veku.

Poštu „neobmäkčila“ ani petícia 500 občanov proti jej zatvoreniu. Na vyše stotisícovú Petržalku tak pripadá už len 5 pobočiek - na Vlasteneckom námestí, Jiráskovej a Jasovskej ulici. Obyvatelia Holíčskej budú mať najbližšie na Jiráskovu – 15 minút pešo, na Jasovskú je to chôdzou 20 minút. Pozor, na Vlasteneckom námestí už platí PAAS, bez bonusovej karty môžete dostať za parkovanie v zóne pokutu!

Mestská časť informovala, že na rozhodnutie Slovenskej pošty nemá dosah. Snažia sa s ňou vyjednať aspoň otvorenie franšízovej pobočky pošty v Technopole.

(in)
foto: in

Spojená škola, Pankúchova 6, Bratislava

Cieľom na našej škole je zdieľať a uplatňovať spoločnú filozofiu – zaviazat sa k vysokokvalitnému, medzinárodnému vzdelávaniu založenému na princípe spojenia teórie a praxe so skutočným životom. Podporujeme medzinárodné zmýšľanie, no zároveň rešpektujeme a podporujeme rozvoj potrieb študentov a ich jedinečných osobností a podporujeme ich, aby sa stali študentmi, ktorí pomáhajú vytvárať mierový a lepší svet.

V budúcom školskom roku 2023/2024 otvárame:

Gymnázium

8-ročné gymnázium - jedna trieda s počtom žiakov 30

5-ročné gymnázium - jedna trieda s počtom žiakov 30

Medzinárodný program / INTERNATIONAL BACCALAUREATE

Primary Years Programme

PYP 1 - 1. ročník - dve triedy s počtom žiakov 20

Middle Year Programme

pre MYP - prestupové skúšky do 6. ročníka (navýšenie počtu žiakov)

MYP 3 - jedna trieda s počtom žiakov 30 (pre žiakov 8. a 9. ročníka ZŠ)

Diploma Programme

DP 1 - prestupové skúšky (navýšenie počtu žiakov)

Všetky potrebné informácie ohľadne prijímania nájdete na webovej stránke školy www.gympaba.sk

NOVÁ VETERINÁRNA KLINIKA

Zuzany Chalupovej 7A

O detstve na paneloch a rúrach

Vybierali sme momentky z detstva dnešných päťdesiatnikov. Verte, že keď si ich prečítate, vyjavia sa vám aj tie vaše, rokmi zabudnuté.

Henrieta z Námestia hraničiarov

S rodičmi sme sa sťahovali do Petržalky v roku 1980. Ešte som nemala sedem. Panelák len poloobývaný, voňal novotou, doteraz si tu vôňu pamätám. Okolie bolo ešte rozostavané, za Chorvátskym ramenom boli marhuľové sady. Pamätám si, že mi bolo smutno. Našťastie sa do nášho domu nasťahovali v tom období aj iné rodiny s deťmi, tak som si rýchlo našla kamarátov. Stali sme sa sídliskovými deťmi.

Bolo to krásne detstvo

Hrávali sme sa spolu deti z celej ulice. Jasné, prašiačky, guma, škôlka, ale najviac opac opac, kráľu kráľu daj vojačka a medzi moje oblúbené patrila vybíjaná. Ale aj na vojnu alebo na Indiánov. Mali sme podomácky vyrobené praký a kuše. Mój otec mi takú kušu urobil, že všetci chlapi mi ju závidia.

Plávať som sa naučila na Šutrovke, sánkovať a korčuľovať sme sa chodili na Chorvát-

ske rameno, volali sme to kanál.

A občas sme robili zlobu. Ja som mala 10, mój sused 8 a preliezali sme k sebe domov cez balkóny! A to sme bývali na 9. poschodí!

On preliezol cez balkón ku mne, u nás sme sa hrali, potom ja k nemu. Vtedy sme si nevedomovali, aké je to nebezpečné. Robili sme to dosť často, keď rodičia neboli doma.

Katarína z Fedinovej

Pamätám sa, ako sme skákali cez panely na stavenisku, ale najzábavnejšie to bolo počas snehovej kalamity v roku 1987. To sme skákali z balkóna škôlky do závejev...

Denisa z Romanovej

Vtedy to bola ešte Togliattiho a bol tu 3. augusta 1977 skolaudovaný prvý panelák.

Bol rok 1979, nasťahovali sme sa práve do novučičkého, pre mňa šesťročnú, mrakodrapu. Mal 8. poschodí!

Do prvej triedy som si pyšne každé ráno vykračovala cez jamu a popri lesíku. Aj som sa trochu bála. Jednu jamu lemovali štyri ozajstné 12-poschodové mrakodrapy. Pripomínalo mi to hrad.

Predpokladám, že jama vznikla pri výstavbe mrakodrapov. Často sme tam hrali vybíjanú a hru na policajtov a chuligánov.

Ako pubertiaci sme vysedávali pod bránou, to nás bavilo, že sme vlastne v dome, ale aj vonku a nevidno nás z balkóna, kde striedli rodičia. Neskôr sme fajčili na schodisku na poslednom poschodí. Keď si dnes na to spomeniem, nechápem, ako sme mohli byť takí vygumovaní a myslieť si,

že nás nikto nevidí a hlavne necíti.

Nedáľe bolo knižnica. Mala som asi 10 rokov a pomáhala tetám, ktoré tam pracovali. Oni si urobili pauzu a ja som „štemplovala“ preukazy a obaľovala knihy do igelitu.

Do starej Petržalky, niekde v okolí Záporožskej, som chodila do ľudovej školy umenia. To tam ešte bola normálna dedina. Paráda to bola v Lunaparku. Veľa sme sa vozili. Dodnes nechápem, ako to moji rodičia utiahli. S otcom sme chodili k ramenu, domy už boli zbúrané, ale stromy zostali, otec nám tam trhal marhule. Bolo to tam divoké, nikto sa nestaral...

Tešili sme sa aj v nedeľu na burzu na „Dostiške“ a neskôr na Rybalkovej, kde ste zohnali kazety a plagáty z Brava. Ale najkrajšie spomienky? Na Šutrovku. V zime sme sa tu aj korčuľovali a v lete, ešte aj na malom jazere, kde boli ostrovčeky, kúpali.

Rasť z Ovsieža

Milovali sme Petržalku, keď sme boli malí, a to hlavne preto, že všetko bolo rozostavané, čo nám poskytovalo obrovské množstvo príležitostí, ako sme sa mohli hrať. Pamätám si nekonečné ploty okolo stavieb ako aj rôzne drevené mostíky, niekedy len laty, cez výkopy pre potrubie alebo káble. Cez ploty sa dalo preliezť alebo nájsť v nich diery a za nimi sa otváral nový svet pre deti. Našli sa tu rôzne

káble, z ktorých sme si potom tvarovali praký. Výkopy sa premenili na zákopy a už sme sa obhadzovali kusmi hliny z jednej jamy do druhej. Pamätám sa, ako k nám na dvor prišlo v jeden deň veľké nákladné auto a vysypalo na plochu pre pieskové ihrisko obrovský kolenec piesku, ktorý sa ale páni robotníci neunúvali rozhrabať. A to bola paráda! Hneď sa tam dieru a za nimi sa otváral nový svet pre deti. Našli sa tu rôzne

ten piesok skončil presne tam, kde mal.

V zime sa natiahla hadica s vodou z jednej z brán a urobila sa ladová plocha, kde sme sa korčuľovali. Dnes by asi každého zaujímalo, komu príde vyúčtovanie za vodu, ale vtedy to nebol žiadny problém. V lese pri dome boli rosničky a veľké lopúchy, kúsok od domu. Dnes sme vďační aj za to, že ten les tam stále je, aj keď lopúchy v ňom budete hľadať márne.

foto: Ľubo Stačko, zdroj: www.konduktorsk.sk, Marian Dekan

Žaneta zo Sosnovej

Keď som bola štvrtáčka na ZŠ, na mieste dnešnej Ekonomickej univerzity boli ešte rodinné domy. Každé ráno odtiaľ chodil autobus, ktorý stál aj pred našim domom a vozieval nás do školy na Sklodovskú. Nepamätám si, ako šofér vyzeral, ale stále viem jeho meno. Pišta. Bol super, vždy nás čakal s otvorenými dverami a keď sme aj meškali, tak nás s úsmevom počkal.

Ako deti sme chodili do Lunaparku, kde bolo dobrým zvykom dať kolotočiarovi na pivo a on nás potom nechal točiť, dokedy sme chceli.

Bol tam jeden kolotoč – dve lietadlá vedľa seba. Išli sme tam so sestrou aj s našimi bratrancami, sedeli sme po dvoch. Ako vždy dal otec kolotočiarovi na pivo, ale on tentoraz na to pivo aj odišiel a nás nechal sa točiť. V jednej chvíli sa kolotoč zastavil, bratrance boli práve dole hlavou. Chvíľu sme sa na tom zabávali, ale po čase im začalo byť zle a kolotočiar nebol. Nepamätám sa, ako dlho sme tam sedeli, ale ten pohľad na nich, keď sa konečne dostali dole, nezabudnem. Trvalo dlho, kým sme zase vlezli do hocijakého kolotoča.

Blanka

Toto je naše "účko". Najlepšie ihrisko. Vidieť, že na hojdačke už spráchnivelo drevo, veľká doska.

Tá pavučina bola top! Zvrchu sme sa spúšťali po dreve dole, juchuuuu. Tie dnešné sú slabý odvar.

Hanka

Áno, bolo to super! Vyšantili sa tam deti od 3 až do 15 rokov. Na tej hojdačke sme robili fakt gymnastické, takmer akrobatické kúsky.

Silvia z Lúk

Svoje detstvo som strávila v petržalskej časti Lúky. Navštevovala som školu a škôlku na Budónného ulici (dnešné Cirkevné konzervatórium a Základná škola Narnia). Po vyučovaní sme chodievali ako celá partia detí na ihrisko do Jamy, kde sa nachádzal kolotoč, ktorý nespĺňal žiadne súčasné bezpečnostné prvky, ale výborne sme sa na ňom zabávali. Jazdili sme na bicykloch a kolobežkách bez prilby a vôbec sme sa nebáli. Pred domom sme ako dievčatá skákali gumu a cez švihadlo. Pri dome sme hrávali bedminton a v prípade nutnosti lozili po hromozvode pre košík. Rodičia o tom, samozrejme, nevedeli.

Veľkým zdrojom zábavy bola aj blízka škôlka, po prelezení plota. Lozili sme po

stromoch, hrali sme sa s loputou. Vedeli sme, že máme ísť domov, keď začnú svietiť lampy. Vnútri v rámci paneláku sme si urobili klub. Rodičom ani nenapadlo robiť nám animačný program, prípadne nás strážiť na ihrisku. Detské kútiky neexistovali. Veľkou výhodou bolo, že rodiny sa navzájom poznali.

Nakupovať sme chodili do blízkej samoobsluhy Lúčanka, ktorá bola v tej dobe najväčšou samoobsluhou v rámci sídliska. Teraz je po nej pomenovaná už len autobusová zastávka. Doteraz si pamätám vôňu čerstvo pomletej kávy, ktorú sme priniesli domov. V samoobsluže boli totiž k dispozícii mlynčeky na kávu. Cez víkend sme využívali služby blízkeho Trhoviska Braník,

kde sme nakupovali čerstvé ovocie a zeleninu. Dnes už, žiaľ, chátrajúce Trhovisko slúži len ako parkovisko pre autá. V Malom Braníku sa nachádzala celkom slušná reštaurácia. Občas sme sa tam išli najesť. Celá terasa v čase môjho detstva nepripomínala súčasný tankodrom. Na terase boli ordinácie pediatrov, mäsiarstvo, lekáreň, malé obchody. V dome kultúry Lúky bolo kino a divadelné predstavenie a dokonca sa tam konali aj sväté omše, keďže v čase môjho detstva sa tu nenachádzal katolícky kostol. Počas zimy sme sa chodievali sánkovať na kopec za dom, korčuľovať na Veľký Draždiak alebo na Chorvátske rameno. V Petržalke som ostala bývať aj v dospelosti. (in)

foto: OZ Bratislava a jej Preman

„Najväčšia mestská časť mala smolu. Ružinov, ktorý voláme aj štvrtou fontán, bol už takmer dokončený, keď sa Petržalka len začínala stavať,“ hovorí architekt Martin Zaiček. „Absencia fontán súvisí s nedokončenou výstavbou, nedostatkom financií, ale aj s faktom, že v 70-tych rokoch už bolo uplatňovanie vodných prvkov vo verejnom priestore na ústupe.“

Bratislavské moderné fontány

Prečo v Petržalke nemáme fontány?

Architekt Martin Zaiček zostavil publikáciu Bratislavské moderné fontány, ktorá mapuje vodné výtvarné diela, ktoré vznikli medzi rokmi 1965 až 1989, kedy bol v platnosti zákon o integrácii výtvarného umenia do architektúry s vykonávacou vyhláškou, v ktorej bol ukotvený inštitút tzv. Hlavy V. Ten určoval podiel (percento) investície do umenia, ktoré bolo pevnou súčasťou stavieb a bolo financované z verejných zdrojov.

Fontány tak vznikali spravidla v spolupráci sochára a architekta. „Mali zlepšiť prostredie sídlisk, byť oázami pokoja, lákali k sebe obyvateľov. Boli miestom, kde chcete byť, na rozdiel od zvyšku sídliska,“ hovorí Martin Zaiček a dodáva, že v 60-tych rokoch, ktoré sú v knihe najsilnejšie zastúpené, vedela spoločnosť fontány rýchlo zrealizovať a pomerne lacno aj prevádzkovať. „Dnes už sú luxusom.“

Aj to je dôvod, prečo mnohé z nich chátrajú.“

Väčšina bratislavských fontán je nadčasových, socializmus ich ideologicky neformoval. „Fontány sú totiž hravým priestorom, ktorý interaguje, na rozdiel od iných sochárskych diel, ktoré mali len symbolickú alebo oslavnú funkciu,“ vysvetľuje architekt.

Plánované boli

V knihe Bratislavské moderné fontány nájdeme 52

fontán, ale len jedna sa nachádza v Petržalke, konkrétne ide o Pijúce holubice Ambróza Balážika v Sade Janka Kráľa. Vznikla v roku 1981, avšak nie ako súčasť sídliska. Prečo na najväčšom sídlisku nemáme žiadne vodné výtvarné dielo? Fontány sa predsa umiestňovali práve medzi panelovými domami, aby vytvárali priestor pre stretávanie sa ľudí.

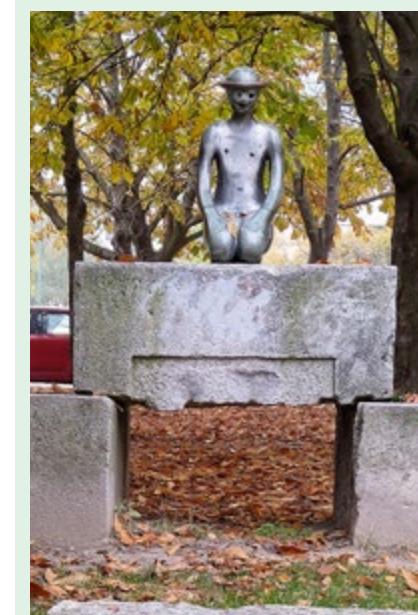
To súvisí práve s nedokončenou výstavbou. Petržalka je nedokončené sídlisko. Primárne sa stavali domy a cesty, v druhej fáze, školy a materské školy, potom domy kultúry, obchody, ale koncepcia hlavnej osi s rýchlodráhou sa nezrealizovala. Na zastávkach mali byť centrá vybavenosti a od nich sa mali ľudia pešími ťahmi dostávať do vnútroblokov. V centrách mali byť riešené aj pobytové verejné priestory a navrhnutých bolo niekoľko fontán.

V publikácii Bratislavské moderné fontány spomína jeden zo spoluautorov Ivor Švihran, že súčasťou pešieho ťahu na Krásnohorskej smerujúceho k stanici rýchlodráhy bola pôvodne navrhnutá fontána Človek a vesmír od Vladimíra Havrillu. „Vo

väčšom bazéne sa mala nachádzať plastika kľačiaceho dievčata, v menšom oddelennom lávkou, zase päť metrov vysoký nerezový kužel ukončený symbolickým vencom.“

Lenže prišiel rok 1989, veci nebolo možné dokončiť, zostali z nich len fragmenty. Bohužiaľ, to nie je len prípad Havrillovej sochy Zenové dievča, ktorá je dodnes umiestnená medzi Turnianskou a Krásnohorskou.

Sochy a pamätihodnosti však z tohto obdobia v Petržalke máme... „Ďalším dôvodom bolo, že vodné prvky ustúpili novému trendu - architektúra sama mala vystačiť ako umelecké dielo. V Petržalke to boli pokusy štruktúrovaných fasád domov, dnes už neviditeľných Ars panelov od Juraja Sapara a Jána Vanča v bloku na Krásnohorskej. Umenie malo byť tým, čo obyvateľov formuje. V Petržalke sa to, žiaľ, už nepodarilo realizovať v plnom rozsahu.“

Socha Zenové dievča mala byť pôvodne súčasťou fontány.

Fontána na Mánesovom námestí sa tiež mala realizovať na konci socializmu. Napokon tento priestor obsadili na dlhé roky autá.

Toto nie je torzo fontány, ale niekdajšia trhovišková nádrž na vodu na Mlynarovičovej.

„Najväčšia mestská časť mala smolu. Ružinov, ktorý voláme aj štvrtou fontán, bol už takmer dokončený, keď sa Petržalka len začínala stavať,“ hovorí architekt Martin Zaiček. „Absencia fontán súvisí s nedokončenou výstavbou, nedostatkom financií, ale aj s faktom, že v 70-tych rokoch už bolo uplatňovanie vodných prvkov vo verejnom priestore na ústupe.“

Rameno ako alternatíva

Dnes je Petržalka považovaná za sídlisko s kvalitnou zelenou, pobytovým priestorom sa však stále venuje málo pozornosti. Verejné priestory sú tu stále skôr prechodové. „Som presvedčený, že keby niekde vznikol vodný prvok, ľudia sa pri ňom zastavia. Zmena sa črtá napríklad v súvislosti s rekonštrukciou Námestia republiky, kde víťazný návrh už s fontánou ráta. Na druhej strane, čo nemá iná mestská časť okrem Petržalky, je priam zenová hladina Chorvátskeho ramena, ktorý je výnimočným upokojujúcim vodným prvkom,“ dodáva Martin Zaiček. (in)

foto: Marian Dekan, Matúš Husár, MČ Petržalka, in

Prvé lastovičky

Mestská časť nevládna ani nespravuje žiadnu fontánu v Petržalke. Kedysi obľúbená fontána pri Technopole patrí hlavnému mestu a je v správe Technopolu. „Fontána je momentálne nefunkčná. V poslednej dobe fungovala na jeden okruh čerpadla, ale pri výstavbe električky bola cez leto v okolí Technopolu zvýšená prašnosť a tým pádom

extrémne zanášanie vody vo fontáne, preto bola odstavená,“ informoval nás Filip Häusler za Centrum Technopol. „Svetelné a hrajúce efekty nefungujú už viac ako 5 rokov. Rekonštrukcia bola zamýšľaná, ale pre vysoké obstarávacie ceny sa k nej zatiaľ nepristúpilo.“

Vodné prvky sa však opäť stávajú trendom, vidno to pri výstavbe nových štvrtí. Vodotika zrealizovala tri fontány v oblasti Lužnej a Šustekovej. V Slnečnicach Južnom meste aj vo Vládomoch sú zas technické fontány – vodné trysky, ktorú obľubujú najmä deti.

<p>Vi Keelandová: Letný návrh</p> <p>S Maxom sa spoznali na rande naslepo. Očaril ju šarmom a vtipom. A tie jamky v licach! Presne takéto rozptýlenie po rozchode potrebovala. Nadšenie však trvalo len do chvíle, keď sa uprostred konverzácie dostavil ten pravý. Ukázalo sa, že Max si ju len náhodou všimol v podniku, kde čakala na spoločnosť, a využil to. Neviete si predstaviť to sklamanie! Pred odchodom jej dal listok - architektúra sama mala vystačiť ako umelecké dielo. V Petržalke to boli pokusy štruktúrovaných fasád domov, dnes už neviditeľných Ars panelov od Juraja Sapara a Jána Vanča v bloku na Krásnohorskej. Umenie malo byť tým, čo obyvateľov formuje. V Petržalke sa to, žiaľ, už nepodarilo realizovať v plnom rozsahu.“</p>	<p>Allison Patakiová: Sissi - osamelá cisárovná</p> <p>V polovici 19. storočia sa vo viendenských sálach a dvoranách netancovala iba valčík a nepilo sa iba šampanské. Číhali v nich pokúšenie, rivalita a vražedné intrigy. Sissi čelí novým nástrahám a protivníkom, ktorí sa ju snažia zahnať do kúta. Obmedzovaná prísny protokolom a búrlivým manželstvom nakoniec nachádza útechu na zámku pri Pešti. Práve tu bližšie spoznáva uhorského ministerského predsedu grófa Andrásyho, do ktorého sa nechtiac zaľúbi. Tragická správa však donúti Sissi opustiť bezpečné útočisko a vrátiť sa do Viedne.</p>	<p>Jurica Pavičić: Krvavá voda</p> <p>Napínava noir detektívka o zločine stratenom v chorvátskej realite 90. rokov. V istú septembrovú noc roku 1989 v malom mestečku na dálmátskom pobreží zmizne dievča. Po sedemnástočnej Silve akoby sa zľahla zem a policajné pátranie neprináša nijaké výsledky. Naposledy ju videli na miestnej rybárskej zábave, a hoci existuje viacero teórií a podozrivých, Silvin prípad zatienia politické a spoločenské udalosti v Chorvátsku - ekonomický kolaps, zmena režimu, vojna.</p>	<p>Táňa Keleová-Vasilková: Olívia a on</p> <p>Olíviin život sa krásne naplnil. Okrem milovanej hudby sa súčasťou jej dní stala Sofia, stará pani, ktorú si nesmierne obľúbila, a Oliver. Vhupol do jej života nečakane... a rovnako nečakane ju jeho prítomnosť hreje a teší. Srdce má plné lásky. Vďaka týmto dvom ľuďom sa jej ľahšie znášajú problémy doma, ktoré nemajú konca. Ale v živote je máločo jednoduché. Strata a bolesť si k nám zakaždým nájdu cestu.</p>	<p>M. W. Craven: Zóna smrti</p> <p>Detektív seržant Washington Poe bojuje na súde proti nútenému vystavovaniu zo svojho milovaného domčeka na samote, keď ho náhle odvolajú k prípadu muža, ktorého ubili na smrť bejzbalovou pálkou v zapadnutom bordeli. Poe je zmätený - on loví sériových vrahov, a toto vyzerá na tučtovú vraždu rukou pasáka. Jeho účasť si však osobne vyžiadali ľudia, ktorí radšej zostávajú v ústraní. Prečo na minulosti obeť nič neseď?</p>
---	--	--	---	--

KNIHY, KTORÝMI ŽIJETE

bux.sk

Nechodia vám Petržalské noviny? Kontaktujte nás: t. č. 02 3268 8830, email: redakcia@banoviny.sk

PETRŽALSKÉ NOVINY
10. 3. 2023 • vychádzajú 29 rokov • číslo 3
ISSN: 1338 - 1997 • Evidenčné číslo: EV 5665/18

VYDAVATEL: NIVEL PLUS s.r.o., Iľvanská cesta 2D, 821 04 Bratislava • IČO: 35712058 • REDAKCIA: Iľvanská cesta 2D, 821 04 Bratislava, email: jarunkova@banoviny.sk, tel: 02/62801182, Šéfredaktorka: Ingrid Jarunková • Inercia: 0911 668 469, email: skrabakova@banoviny.sk • web: www.banoviny.sk • TLAČ: MAFA A.S., tlačiareň PR reklama je graficky vyznačená ■ Neobjednané príspevky nevraciam a nehonorujem.

© 2013 Autorské práva sú vyhradené a vykonáva ich vydavateľ. Autori článkov si v zastúpení vydavateľom vyhradujú právo udeľovať súhlas na rozmnožovanie a verejný prenos článkov. Vydavateľ nedal súhlas na monitoring tlače.

